AMRITA VIDYALAYAM
ANNUAL EXAMINATION 2017 - '18

Class : VI **Marks : 80**
Time : 2½ hrs

संस्कृतम्

निर्देशा:
अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वार: खण्डा: सन्ति।
प्रत्येकं खण्डम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि।
प्रश्नसंख्या प्रश्नपत्रानुसारम् अवश्यमेव लेखनीया।
सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि।
खण्ड: क - अपठित अवबोधनम् - 10
खण्ड: ख - रचनात्मक कार्यम् - 15
खण्ड: ग - अनुप्रयुक्त व्याकरणम् - 25
खण्ड: घ - पठित अवबोधनम् - 30

खण्ड: क - अपठित अवबोधनम्

I. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

अस्ति मगधदेशे फल्लोत्पल नाम सर:। तत्र संकटविकटौ नाम्नौ द्वौ हंसौ निवसत:। तयो: मित्रं कम्बुग्रीवनाम एक: कच्छप: अपि तत्रैव प्रतिवसति स्म। एकदा धीवरा: तत्र आगच्छन्। ते अकथयन् - "वयं सर्वे मत्स्यान् कच्छपान् च मारयिष्याम:"। एतत् श्रुत्वा भीत: कच्छप: हंसौ अवदत् - युवां मम साहाय्यं कुरुतम्। अहं युवाभ्यां सह आकाशमार्गेण अन्यत्र गन्तुम् इच्छामि। एतदर्थं हंसौ उपायम् अपृच्छत्। कच्छप: अवदत् - "युवां चञ्च्वा एकं काष्ठकण्ठं धारयताम्। अहं काष्ठदण्डमध्ये अवलम्ब्य युवयो: पक्षबलेन गमिष्यामि" इति।

1. एकपदेन उत्तरत। **2**

क. कच्छपस्य नाम किम्?
ख. सर: कुत्र अस्ति?

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत। **4**

क. धीवरा: किम् अकथयन्?
ख. कच्छप: हंसौ किम् अवदत्?

3. भाषिककार्यम्। **2**

क. 'शत्रु:' इति पदस्य किं विपरीतपदं अत्र प्रयुक्तम्?
ख. 'तडाक:' इति पदस्य किं पर्यायपदं अत्र प्रयुक्तम्?

4. अस्य अनुच्छेदस्य कृते उचितं शीर्षकं लिखत। **2**

खण्डः ख – रचनात्मक लेखनम्

II. मञ्जूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत। **5**

मञ्जूषा

जलाशयम्, अचिन्तयत्, वृद्धः, दुःखिताः, कोटरे, वृक्षस्य, सर्पः, आदाय, समीपे, शाखासु

एकस्य वृक्षस्य 1. ------- अनेके काकाः वसन्ति स्म। तस्य वृक्षस्य 2. ------- एकः सर्पः अपि अवसत्। 3. --------- काकानां शिशून् खादति स्म। काकाः 4. -------- आसन्। तेषु एकः 5. --------- काकाः उपायम् 6. --------। वृक्षस्य 7. --------- जलाशयः आसीत्। तत्र एका राजकुमारी 8. ---------- आगच्छति स्म। शिलायां स्थितं तस्याः आभरणं 9. --------- एकः काकः वृक्षस्य उपरि अस्थापयत्। राजसेवकाः काकम् अनुसृत्य 10. ---------- समीपम् आगच्छन्। तत्र ते सर्पं अमारयन्। अतः एवोक्तं – "उपायेन सर्वं सिद्ध्यति।"

III. मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां सहायता चित्रं दृष्ट्वा पञ्चवाक्यानि लिखत। **10**

मञ्जूषा

सूर्यः, वृक्षाः, मयूरः, उदेति, बालकौ, कन्दुकेन, बालिका, धावतः, बकौ, क्रीडति, परस्परम्, पुष्पाणि।

खण्डः ग – अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

IV. एतेषां विभक्तिं वचनं च लिखत। **3**

1. श्रद्धया 2. मानवानां 3. धनाद्

V. उचित संख्यापदेन रिक्तस्थानानि पूरयत। **3**

1. विद्यालये षष्ठम कक्षायां -------- छात्राः पठन्ति। (40)
2. क्रीडाक्षेत्रे -------- छात्राः क्रीडन्ति। (36)
3. वृक्षे -------- फलानि सन्ति (30)
4. जन्तुशालायां --------- पक्षिणः सन्ति। (45)
5. जनुवरि मासस्य -------- दिनाङ्के गणतन्त्रदिवसस्य आयोजनं भवति। (26)
6. मन्दिरे -------- जनाः प्रार्थनां कुर्वन्ति। (29)

VI. रिक्तस्थानानि उचितरीत्या पूरयत। **4**

1. दास्यसि ----------- -----------

2.	-----------	यच्छाव:	------------
3.	-----------	------------	नमन्तु
4.	नंस्यामि	------------	------------

VII. वाक्यानि शोधयत। **4**

1. स: भारतस्य भ्रमणं कृतवन्त:।
2. पिता कार्यालय: गच्छति।
3. सा उद्घोषं कृतवान्।
4. मालाकार: माला ददाति।

VIII. सर्वनाम 'युष्मद्' शब्दरूपाणि लिखत। **7**

IX. उचित अव्ययपदेन पूरयत। **4**

यदि, च, सर्वत्र, तर्हि, कुत्र

1. ईश्वर: ------- अस्ति।
2. गोविन्द: पाठं, कवितां -------- पठति।
3. -------- वृक्ष: न भविष्यति --------- जीवनं न भविष्यति।

खण्ड: घ – पठित अवबोधनम्

X. अर्थं लिखत। **5**

1. श्रद्धा भाजनम् 2. स्पर्धा: 3. उत्थाय 4. लोकमान्यतायाम् 5. प्रभूतम्
6. बन्धनिर्माणे 7. महताम् 8. अध्रुवम् 9. दृष्टिपूतम् 10. वर्धितवान्

XI. सन्धि / सन्धिच्छेदं लिखत। **4**

1. दीर्घ + आयुष्मन् 2. परमन्या: 3. वसामि + अहं 4. अन्यैश्च

XII. पर्यायपदानि लिखत। **3**

1. पिता 2. धेनु: 3. अश्व:

XIII. उचितपदेन पूरयत। **8**

मानो, निद्रायां, निवारणे, आग्नेय, रमा, वायव्य, केन्द्रीयशासने, सर्वदैव

1. पश्चिम उत्तरयो: मध्ये ------- उपदिक् वर्तते।
2. वार्षिकोत्सवे -------- गीतं गास्यति।
3. मीना: कच्छपा: च जलस्य प्रदूषण -------- सहायका: सन्ति।
4. पूर्व दक्षिणयो: मध्ये -------- उपदिक् वर्तते।
5. --------- स: स्वप्नं दृष्टवान्।
6. शास्त्रीमहोदय: --------- मन्त्रिपदम् अलंकरोत्।
7. -------- हि महतां धनम्।
8. गाव: मानवानां ---------- कुर्वन्ति।

XIV. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

स्वामी विवेकानन्दस्य जन्म बंगप्रान्ते 1863 तमे वर्षे अभवत्। बाल्यकालस्य तस्य नाम नरेन्द्रनाथ: आसीत्। स: रामकृष्णपरमहंस महोदयस्य शिष्यत्वं गृहीतवान्। पञ्चविंशति तमे वर्षे स: सम्पूर्णस्य भारतस्य भ्रमणं कृतवान्। भारतीय संस्कृत्या: प्रचारं प्रसारं च कृतवान्। अयं महापुरुष: सम्पूर्णे जीवने दीनानां, रुग्णानां, प्रताडितानां सेवामकरोत्।

लोकसेवाम् उद्दिश्य 'रामकृष्णमिशन्' इत्यस्य स्थापनामकरोत्। 1902 तमे वर्षे जूलाई 4 तमे दिनाङ्के अस्य मृत्युः अभवत्।

1. एकपदेन उत्तरत। **2**

क. स्वामी विवेकानन्दः कस्य शिष्यत्वं गृहीतवान्?

ख. सः कस्य स्थापनामकरोत्?

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत। **2**

क. विवेकानन्दस्य जन्म कदा कुत्र च अभवत्?

ख. स्वामी विवेकानन्दः केषां सेवामकरोत्?

3. भाषिककार्यम्। **1**

क. मरणं - इत्यर्थे अत्र किं पदं प्रयुक्तम्?

ख. 'आसीत्' अत्र कः लकारः अस्ति?

XV. अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत।

मदहीनो गजः लज्जाहीना कुलवधूः
नीतिविकलो राजा दानहीनो नायकः
बधिरो मन्त्री अलसः कुमारः
दुर्विनीतः शिष्यः ध्वजरहितं देवकुलं
आज्यरहितं भोजनं लवणरहिता रसवती
क्षमारहितं तपः वेगरहितो घोटकः न शोभते ॥

प्रश्नाः **5**

1. कीदृशः नायकः न शोभते?
2. शिष्यः कीदृशः न शोभते?
3. वेगरहितः कः न शोभते?
4. कीदृशं भोजनं न शोभते?
5. 'राजा' इति पदस्य पर्यायपदं लिखत।